

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/110/2019
Identifikačné číslo spisu: 1018200103
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1018200103.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: C. A. B., bytom C., právne zastúpeného advokátskou kanceláriou V4 Legal, s.r.o., so sídlom Tvrdeho 783/4, 010 01 Žilina, IČO: 36 858 820, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, za účasti ďalšieho účastníka: WERPAL, s.r.o., so sídlom Palárikova 76, 022 01 Čadca, IČO: 47 237 236, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 18788-4/2017-BA zo dňa 08.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/32/2018-106 zo dňa 12. marca 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/32/2018-106 zo dňa 12. marca 2019 z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva voči žalovanej právo na náhradu trov kasačného konania v rozsahu jednej pätiny.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom podľa ustanovenia § 191 ods. 1 písm. f) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil žalobou napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, Bratislava č. 18788-4/2017-BA zo dňa 8. novembra 2017, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Čadca č. 42753-1/2015-CA zo dňa 26. marca 2015 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca svojim rozhodnutím č. 42753-1/2015-CA zo dňa 26. marca 2015 rozhodla o tom, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi WERPAL, s.r.o. od 1.10.2012 do 31.7.2014 podľa slovenskej legislatívy. O trovách konania rozhodol krajský súd poukazom na ust. § 175 ods. 1 vo väzbe na ust. § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu trov konania. Žalovanej

náhradu trov konania nepriznal (§ 168 S.s.p. a contrario), pretože neboli splnené podmienky na jeho aplikáciu. Krajský súd podľa § 169 S.s.p. nepriznal náhradu trov ani ďalšiemu účastníkovi, keďže mu nevznikli trovy v súvislosti s plnením povinnosti, ktorú mu správny súd uložil.

2. Z obsahu administratívneho spisu krajský súd zistil, že jeho súčasťou je fotokópia oznámenia poľského ZUS zo dňa 05. apríla 2013 č. 240100/503/3257/2013-UE, ktorým ZUS informuje B. C., že od 01.10.2012 podlieha slovenskej legislatíve v rámci sociálneho poistenia na základe článku 13 ods. 1 písm. b) a v súvislosti s článkom 13 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 883/2004 zo dňa 29. apríla 2004 vo veci koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia (Úradný vestník EÚ č. L.04.166.1 zo dňa 30. apríla 2004). Toto stanovenie poľskej (správne malo byť preložené slovenskej - vid' fotokópia poľského originálu) legislatívy ako zodpovedajúcej má dočasný charakter (článok 16 ods. 2 Nariadenia 987/2009). Právoplatnosť môže byť anulovaná, pokiaľ v profesionálnej činnosti C. B. vzniknú relevantné zmeny alebo ak bude mať slovenská inštitúcia opodstatnené námietky voči zodpovednej legislatíve stanovenej ZUS, oddelením v Opoli, Inšpektorátom v Brzegu. Stanovenie poľskej legislatívy bude konečné v termíne do dvoch mesiacov od dátumu doručenia informácie slovenskej inštitúcii, pokiaľ táto v stanovenej lehote neprednesie opodstatnené námietky (článok 16 ods. 3 Nariadenia 987/2009). Z predmetného oznámenia ďalej vyplýva, že ak C. B. nesúhlasí s týmto rozhodnutím stanovujúcim zodpovedajúcu legislatívu, má právo požiadať miestne oddelenie ZUS o vystavenie administratívneho rozhodnutia.

3. Ďalej krajský súd zistil, že Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava listom č. 26725-2/2013-BA zo dňa 17. apríla 2013 v súlade s článkom 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 oznámila ZUS, že nemôže prijať určenie uplatniteľných právnych predpisov Slovenskej republiky, pretože u zamestnávateľa WERPAL, s.r.o., Palárikova 76, 022 01 Čadca vzniklo podozrenie z obchádzania právnych predpisov sociálneho zabezpečenia. V súvislosti s vyššie uvedeným Sociálna poisťovňa v spolupráci s Národným inšpektorátom práce uskutoční u zamestnávateľa kontrolu zameranú na preukázanie reálneho výkonu činností zamestnancov na území Slovenskej republiky. Ako ďalej vyplynulo z administratívneho spisu, informácie zistené v rámci výkonu inšpekcie práce na základe žiadosti o informácie o subjekte WERPAL, s.r.o., Palárikova 76, 022 01 Čadca, poskytol Národný inšpektorát práce, Košice žalovanej listom č. S/2013/03316,nip/2013/12793 zo dňa 06.12.2013.

4. Krajský súd okrem toho zistil, že v administratívnom spise žalovanej sa nachádza fotokópia poľského originálu (ako aj fotokópia slovenského prekladu) listu ZUS, oddelenia v Opoli zo dňa 30. decembra 2014, referencia: 240000/512/2014-UBS-IG-B6-HJ, ktorým ZUS oznamuje C. B., že na základe článku 11 - 16 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 zo dňa 29. apríla 2004, článku 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo dňa 16. septembra 2009, týkajúceho sa vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 v znení zmenenom Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 zo dňa 22. mája 2012 stanovuje pre neho v období od 01. októbra 2012 do 31. júla 2014 poľskú legislatívu ako zodpovedajúcu. ZUS, oddelenie v Opoli viedol korešpondenciu so zodpovednou slovenskou inštitúciou, ktorá uviedla, že C. B. od 01.10.2012 do 31.07.2014 skutočne bol prihlásený na sociálne poistenie na Slovensku a vykonával prácu na území Slovenskej republiky z titulu zamestnania vo firme WERPAL, s.r.o., avšak mzda za túto prácu predstavuje len 40,00 Eur mesačne, čo podľa slovenskej inštitúcie nesie známky marginálnej práce. Zároveň, podľa článku 14 ods. 5 písm. b) platného od 28.06.2012 vykonávacieho nariadenia 987/2009 - práca marginálneho charakteru nebude braná do úvahy pri stanovovaní zodpovedajúcej legislatívy podľa článku 13 základného nariadenia (883/2004). Článok 16 vykonávacieho nariadenia sa používa vo všetkých prípadoch, ktorých sa týka tento článok. V predmetom liste sa ďalej uvádza, že toto stanovenie poľskej legislatívy ako zodpovedajúcej má dočasný charakter (článok 16 ods. 2 Nariadenia 987/2009). Jeho právoplatnosť môže byť anulovaná, pokiaľ bude mať Slovenská inštitúcia opodstatnené námietky. Stanovenie poľskej legislatívy bude konečné v termíne do dvoch mesiacov od dátumu doručenia informácie slovenskej inštitúcii, pokiaľ táto v stanovenej lehote neprednesie opodstatnené námietky. Ak C. B. nebude súhlasiť s týmto rozhodnutím stanovujúcim zodpovedajúcu legislatívu, má právo požiadať miestne oddelenie ZUS o vystavenie administratívneho rozhodnutia.

5. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež zákon č. 461/2003 Z. z. alebo zákon o sociálnom poistení), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 178 ods. 1 písm. a) bod 1, § 172 ods. 5 tohto zákona, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v Nariadení (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 z 16.09.2009 (ďalej len základné nariadenie) citujúc právnu úpravu ustanovenú v čl. 13 ods. 3 a vykonávacom Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 z 16.09.2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie č. 883/2004, citujúc právnu úpravu ustanovenú v čl. 14 ods. 5 písm. b), čl. 16 ods. 1,2,3 a čl. 20 ods. 1, 2 postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o potrebe zrušenia rozhodnutia žalovanej.

6. Z obsahu administratívneho spisu nepochybne pre krajský súd vyplynulo, že Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava listom č. 26725-2/2013-BA zo dňa 17. apríla 2013 oznámila ZUS, oddeleniu v Opoli, že v súlade s článkom 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 nemôže prijať určenie uplatniteľných právnych predpisov Slovenskej republiky, pretože u zamestnávateľa WERPAL, s.r.o., Palárikova 76, 022 01 Čadca vzniklo podozrenie z obchádzania právnych predpisov sociálneho zabezpečenia. Vzhľadom na túto skutočnosť a vyjadrený nesúhlas zo strany Sociálnej poisťovne, ústredie bolo potom podľa názoru krajského súdu potrebné, aby žalovaná do administratívneho spisu zaradila aj oznámenie, resp. rozhodnutie určené žalovanej od poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Opolu, že C. A. B. podlieha poľskej legislatíve podľa článku 11 ods. 3 písm. a) Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 spolu s informáciou o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným. Bez uvedeného dôkazu tvrdenie žalovanej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, že predchádzajúci list je neplatný, nie je bez akýchkoľvek pochybností preukázané, pretože takáto informácia sa v liste ZUS, Oddelenie v Opoli referencia: 240000/512/2014-UBS-IG-B6-HJ zo dňa 30.12.2014, adresovaná žalobcovi C. B. nenachádza, pričom žalovaná v odôvodnení napadnutého rozhodnutia bez ďalšieho poukázala len na toto oznámenie, ktoré jej bolo doručené podľa odtlačku prezentačnej pečiatky dňa 14.01.2015. Aj článok 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia zakotvuje, že inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

7. Krajský súd skonštatoval, že hoci sa v administratívnom spis nachádzajú písomnosti preukazujúce komunikáciu medzi žalovanou a jej partnerskou inštitúciou v Poľskej republike, z obsahu predložených dokumentov nevyplýva prijatie jednoznačného záveru ohľadom určenia uplatniteľnej legislatívy v prejednávanej veci. Z administratívneho materiálu nevyplýva ani to, či prípade v Poľskej republike neprebíha (neprebíhal) súdny spor, ak k určení uplatniteľnej legislatívy príslušnou poľskou inštitúciou v zmysle článku 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia došlo a s akým výsledkom. S poukazom na vyššie uvedené dospel krajský súd k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej bolo potrebné zrušiť z dôvodu, že skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi alebo v nich nemá oporu a v súlade s ust. § 191 ods. 4 S.s.p. vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť, ktorú krajský súd vyhodnotil ako kľúčovú pre posudzovanú vec, sa ďalšími žalobnými námietkami žalobcu už nezaoberal, keďže ich považoval za predčasné. V ďalšom konaní považoval za potrebné, aby si žalovaná vyžiadala od poľskej inštitúcie odpis rozhodnutia o určení uplatniteľnej legislatívy s vyznačenou právoplatnosťou a vykonateľnosťou. Pokiaľ žalovaná nenamietla rozhodnutie o predbežnom určení poľskej legislatívy a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, existencia takého rozhodnutia bude mať zásadné dôsledky aj na postup žalovanej. Po takomto určení aplikovateľnej legislatívy, ak sa stalo definitívnym, žalovaná vo veci opätovne rozhodne, pričom v ďalšom konaní bude potrebné postupovať v naznačenom smere tak, aby bol odstránené vyššie uvedené pochybenie. Nové rozhodnutie vo veci bude potrebné s poukazom na ust. § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov náležite odôvodniť.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

8. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná. Navrhovala, aby kasačný súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline z 12. 3. 2019 sp. zn. 24Sa 32/2018 zmenil a žalobu zamietol. Namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods.1 písm. g/ a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu podľa § 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p.

9. V dôvodoch kasačnej sťažnosti sa žalovaná nestotožnila s názorom krajského súdu a zastávala názor, že napadnuté rozhodnutie žalovanej bolo vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu v súlade so zákonom a koordinačnými nariadeniami. Žalovaná poukázala na čl. 16 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. Zdôraznila, že určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, pričom toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva. Uviedla, že z listu ZUS, adresovaného žalobcovi č. 240000/512/2014-UBS-IG-B6-HJ zo dňa 30. decembra 2014 vyplýva, že bol okrem žalobcu zaslaný aj žalovanej (o tejto skutočnosti svedčí aj prezenčná pečiatka zo dňa 14. januára 2015, kedy bol žalovanej uvedený list doručený) a zo znenia článku 16 (2) vykonávacieho nariadenia nevyplýva, akým spôsobom je príslušná inštitúcia povinná informovať určenú inštitúciu o určení príslušných právnych predpisov. Na základe uvedeného mala za to, že žalovaná sa preukázateľne dozvedela o určení uplatniteľnej legislatívy pre žalobcu dňa 14. januára 2015 a nebolo povinnosťou ZUS uviesť Sociálnu poisťovňu, ako priameho adresáta určenia uplatniteľnej legislatívy. Žalovaná poukazom na čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia, dôvodila, že z jeho logického výkladu v prejednávanom prípade vyplýva, že prvotné určenie uplatniteľnej legislatívy Slovenskej republiky č. 240100/503/3257/2013-UE, zo dňa 5. apríla 2013 sa nestalo definitívnym (a tým pádom ani účinným) z dôvodu, že žalovaná ako príslušná inštitúcia v zmysle koordinačných nariadení toto určenie namietala. V súvislosti s definitívnym určením uplatniteľnej legislatívy poukázala žalovaná na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžso/20/2015 zo dňa 27. apríla 2016, podľa ktorého „Ak teda žalovaný a príslušný orgán sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky v súlade s čl. 15 a 16 vykonávacieho nariadenia definitívne určili uplatniteľné právne predpisy, čo v konaní nebolo sporné, sa najvyšší súd stotožnil s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého nie je kompetencia krajského súdu tento postup správnych orgánov preskúmať a vyhodnocovať. Uvedené platí aj v prípade, že by došlo k definitívnemu určeniu uplatniteľných právnych predpisov v rozpore s ustanoveniami základného a vykonávacieho nariadenia a takéto definitívne určenie uplatniteľných právnych predpisov je pre súd záväzná.“ V tomto kontexte žalovaná zároveň poukázala na to, že Sociálna poisťovňa nie je viazaná ani priebehom a výsledkami konaní o opravných prostriedkoch, resp. súdnych konaní vedených v Poľskej republike, pretože na určovanie uplatniteľnej legislatívy nie sú príslušné súdy členských štátov, ale inštitúcie sociálneho zabezpečenia dotknutých členských štátov v zmysle koordinačných nariadení.

10. Pre úplnosť žalovaná poukázala na rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 13. júla 2017 vo veci C-89/16, v ktorom súdny dvor v otázke výkladu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia zaujal jednoznačne stanovisko, že „je potrebné určiť rozhodnú právnu úpravu, ktorej podlieha osoba, akou je pán A., ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, na základe článku 13 ods. 3 základného nariadenia zohľadňujúc článok 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia, ktorý vylučuje, aby sa brali do úvahy zanedbateľné činnosti.“

11. Žalovaná záverom upriamila pozornosť na rozhodnutia krajských súdov v skutkovo rovnakých konaniach, ktoré rozhodli v prospech žalovanej; rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 29 Sa/5/2018 zo dňa 13. novembra 2018; rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 29Sa/17/2018 zo dňa 13. novembra 2018; rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 28 Sa/19/2018 zo dňa 15. januára 2019; rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 8Sa/2/2018-100 zo dňa 29. januára 2019.

III.

Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovanej

12. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovanej poukázal na rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 VS/1/2018, z ktorého najmä, nie však výlučne podľa bodov 48. a 49. v spojení s bodmi 14 a 16 odôvodnenia rozhodnutia veľkého senátu, platí vo veciach s rovnakým skutkovým stavom, že „...určenie uplatniteľnej legislatívy v oblasti sociálneho zabezpečenia v prípadoch súbehu výkonu zamestnaneckej a podnikateľskej činnosti na území viacerých členských štátov Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 alebo dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve. Na základe vyššie uvedeného ak bolo vo vzťahu k fyzickej osobe súbežne vykonávajúcej zamestnaneckú a podnikateľskú činnosť na území Slovenskej republiky a Poľska určená v súlade s príslušnými koordinačnými nariadeniami Európskej únie v oblasti sociálneho zabezpečenia (základné a vykonávacie nariadenie) rozhodná legislatíva Poľskej republiky, nie je viac možné vo vzťahu k tejto osobe aplikovať legislatívu Slovenskej republiky, teda zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Sociálna poisťovňa preto nie je oprávnená vo vzťahu k týmto osobám, a to ani v prípadoch, kedy si tieto osoby podali prihlášku do slovenského systému sociálneho poistenia, rozhodovať o vzniku alebo zániku ich účasti v systéme sociálneho poistenia a povinnosťou Sociálnej poisťovne bude podanie - prihlášku, ktorým sa začalo konanie, zaslať poľskej inštitúcii.“

13. Žalobca z dôvodu opatrnosti vo vzťahu k vyššie prijatému právnomu názoru najvyššieho súdu, na ktorý tiež odkazuje Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku zo dňa 27.2.2019 sp. zn. 9Sžsk/22/2017, v bodoch 32 až 34, mal za to, že v prípade, ak by kasačný súd dospel k názoru, že v predmetnej veci došlo k definitívnemu určeniu rozhodnej legislatívy v oblasti sociálneho zabezpečenia v zmysle čl. 13 ods. 3 vykonávacieho nariadenia medzi žalovanou a príslušnou poľskou sociálnou poisťovňou, malo by to podľa právneho názoru žalobcu v súlade s rozhodnutím veľkého senátu za následok, že obe napadnuté rozhodnutia by boli považované za rozhodnutia správneho orgánu vydané bez právneho základu.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 S.s.p.), v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti žalovanej, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

15. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/32/2018-106 zo dňa 12. marca 2019, ktorým krajský súd rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, Bratislava č. 18788-4/2017-BA zo dňa 8. novembra 2017 zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

16. V procese posudzovania zákonnosti rozsudku krajského súdu, napadnutého kasačnou sťažnosťou žalovanej, kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd už neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

17. Predmetom preskúmvacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 18788-4/2017-BA zo dňa 8. novembra 2017, ktorým žalovaná odvolanie žalobcu a zamestnávateľa zamietla v celom rozsahu a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Čadca č. 42753-1/2015-CA zo dňa 26. marca 2015. Prvostupňový správny orgán uvedeným rozhodnutím podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. a podľa § 210 ods. 1 tohto zákona rozhodol o tom, že pánovi C. A. B. (žalobcovi) nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi WERPAL, s.r.o. od 1.10.2012 do 31. 7. 2014 podľa slovenskej legislatívy.

18. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že v správnom súdnictve správny súd poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p.). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

19. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

20. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších čít právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

21. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v zásade náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou vykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v Nariadení (ES) Európskeho

parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 z 16.09.2009 (základné nariadenie) a vykonávacom Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 z 16.09.2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie č. 883/2004. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd, a to že v danej veci boli splnené zákonné dôvody pre zrušenie rozhodnutia žalovanej a vrátenie veci na ďalšie konanie.

V.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

22. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

23. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

24. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

25. Z uvedených článkov ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

26. V danej súvislosti kasačný súd dáva do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Sú však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno

uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“. Uvedenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky je potrebné aplikovať aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy.

27. Právne posúdenie, relevantné pre rozhodnutie v danej veci, riešil Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „veľký senát“) v uznesení č. k. 1Vs/1/2018 zo dňa 4.12.2018 (ďalej aj „rozhodnutie veľkého senátu“). V uvedenom uznesení veľký senát posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9 Sžsk/22/2017 zo dňa 16. mája 2018 a k problematike vzniku resp. zániku povinného sociálneho poistenia poľských občanov zaujal svoje stanovisko a rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovné: „Odpoveď na 1/ otázku: Dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov Európskej únie podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 z 16.09.2009 musí byť určitá, čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a súčasne musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči a pod.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: Definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.“ Rozhodnutie veľkého senátu je záväznou judikatúrou pre ďalšie rozhodovanie najvyššieho súdu vo veciach s obdobnou právnou problematikou.

28. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.(čl. 7 ods.2 Ústavy slovenskej republiky).

29. Slovenská republika vstupom do Európskej únie na základe Zmluvy o pristúpení podpísanej v Aténach dňa 16. apríla 2003 jej zmluvnými stranami, ktorá podľa čl. 2 ods.2 zmluvy vstúpila do platnosti dňa 1. mája 2004, ako nový členský štát Európskej únie Zmluvou o pristúpení preniesla svoje právomoci na Európsku úniu v určenej miere a svojím vstupom do Európskeho spoločenstva sa súčasne zaviazala k uplatňovaniu právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Právne záväznými aktami na úseku sociálneho zabezpečenia pre členské štáty Európskej únie (teda aj pre Slovenskú republiku) sú Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (vykonávacie nariadenie). Európsky parlament a Rada prijali Nariadenie č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 42 a 308, konajúc postupom v článku 251 zmluvy, sledujúc ciele, uvedené v preambule zmluvy.

30. Základné nariadenie v druhej hlave ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch. V článku 11 ods. 1 uvedeného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje všeobecné pravidlo zakotvené v preambule tohto nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu; tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou. V čl. 11 ods. 3 písm. a/ uvedeného nariadenia európsky zákonodarcia stanoví, že s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo

činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pokiaľ fyzická osoba vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch sa určí príslušnosť právneho predpisu členského štátu EÚ podľa právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods.3 základného nariadenia, v zmysle ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1 čl. 13.

31. Postup uplatňovania článku 13 základného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje v čl. 16 vykonávacieho nariadenia (č. 987/2009).

32. Podľa čl. 16 ods. 1 až 6 vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva. Predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

33. V čl. 2 až v čl. 5 vykonávacieho nariadenia európsky zákonodarca ustanovuje rozsah pôsobnosti, pravidlá výmen medzi inštitúciami a rozsah pôsobnosti a pravidlá výmen medzi dotknutými osobami a inštitúciami, formát a spôsob výmeny údajov a právnu relevantnosť dokumentov a podporných dokladov vystavených v inom členskom štáte nasledovne:

34. Podľa čl. 2 ods.1 až 4 na účely vykonávacieho nariadenia sa výmeny medzi úradmi a inštitúciami členských štátov a osobami, na ktoré sa vzťahuje základné nariadenie, zakladajú na zásadách verejnej služby, účinnosti, aktívnej pomoci, rýchleho poskytovania a dostupnosti vrátane elektronickej dostupnosti, a to predovšetkým pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím.

Inštitúcie si bezodkladne poskytujú alebo vymieňajú všetky údaje potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie. Prenos takýchto údajov medzi členskými štátmi prebieha buď priamo medzi inštitúciami, alebo nepriamo prostredníctvom styčných orgánov.

V prípade, že osoba omylom predložila informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii na území iného členského štátu, ako je ten, v ktorom sa nachádza inštitúcia určená v súlade s vykonávacím nariadením, táto inštitúcia bezodkladne postúpi predmetné informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii určenej v súlade s vykonávacím nariadením spolu s údajom o pôvodnom dátume ich predloženia. Tento dátum je

pre príslušnú inštitúciu záväzný. Inštitúcie členského štátu však nemôžu niesť zodpovednosť ani sa ich nečinnosť nemôže považovať za prijatie rozhodnutia, ak im inštitúcie iného členského štátu zaslali informácie, dokumenty alebo žiadosti oneskorene.

Ak sa údaje postúpia nepriamo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu určenia, lehoty na odpoveď na žiadosti začínajú plynúť od dátumu, keď styčný orgán prijal žiadosť, ako keby ju prijala inštitúcia v tomto členskom štáte.

35. Podľa čl. 3 ods. 1 až 4 členské štáty zabezpečia, aby dotknutým osobám boli sprístupnené potrebné informácie s cieľom informovať ich o zmenách, ktoré sa zaviedli základným nariadením a vykonávacím nariadením, aby mohli uplatňovať svoje práva. Taktiež zabezpečia užívateľsky prístupné služby.

Od osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciám postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú.

Členské štáty pri zhromažďovaní, odstupovaní alebo spracovaní osobných údajov podľa svojich právnych predpisov na účely vykonávania základného nariadenia zabezpečujú, aby dotknuté osoby mohli v plnej miere vykonávať svoje práva týkajúce sa ochrany osobných údajov v súlade s predpismi Spoločenstva o ochrane fyzických osôb vo vzťahu k spracovaniu osobných údajov a voľnému pohybu takýchto údajov.

V rozsahu potrebnom na uplatňovanie základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia zodpovedné inštitúcie postúpia dotknutým osobám informácie a vydajú im dokumenty, a to bezodkladne a v každom prípade v rámci lehôt stanovených právnymi predpismi dotknutého členského štátu. Zodpovedná inštitúcia oznámi svoje rozhodnutie žiadateľovi s bydliskom alebo miestom pobytu v inom členskom štáte priamo alebo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu bydliska alebo pobytu. V prípade zamietnutia dávok táto inštitúcia tiež uvedie dôvody zamietnutia, opravné prostriedky a lehoty na odvolanie. Kópia tohto rozhodnutia sa zašle ďalším zainteresovaným inštitúciám.

36. Podľa čl. 4 ods.1. až 3 správna komisia určí štruktúru, obsah, formu a podrobné mechanizmy výmeny dokumentov a štruktúrovaných elektronických dokumentov.

Zasielanie údajov medzi inštitúciami alebo styčnými orgánmi sa uskutočňuje elektronickými prostriedkami buď priamo, alebo nepriamo prostredníctvom prístupových bodov patriacich do spoločného bezpečnostného rámca, ktorý je schopný zaručiť dôvernosť a ochranu vymieňaných údajov. Pri komunikácii s dotknutými osobami zodpovedné inštitúcie používajú mechanizmy, ktoré sú vhodné v danom prípade, a podľa možnosti maximálne uprednostňujú používanie elektronických prostriedkov. Správna komisia vypracuje praktické pravidlá zasielania informácií, dokumentov alebo rozhodnutí dotknutej osobe pomocou elektronických prostriedkov.

37. Podľa čl. 5 ods.1. až 4 dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu osoby na účely uplatnenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.

V prípade pochybností o platnosti dokumentu alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené, inštitúcia členského štátu, ktorej sa dokument predložil, požiada inštitúciu, ktorá dokument vydala, o poskytnutie potrebných objasnení a v prípade potreby o zrušenie tohto dokumentu. Vydávajúca inštitúcia prehodnotí dôvody na vydanie dokumentu a prípadne ho zruší.

V prípade pochybností týkajúcich sa informácií poskytnutých dotknutou osobou, platnosti dokumentu alebo podporných dokladov, alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v nich uvedené, inštitúcia miesta pobytu alebo bydliska vykoná v zmysle odseku 2 na žiadosť príslušnej inštitúcie v rámci svojich možností potrebné overenie týchto informácií alebo tohto dokumentu.

Ak dotknuté inštitúcie nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii, a to najskôr jeden mesiac od dátumu, keď inštitúcia, ktorá dostala dokument, predložila svoju žiadosť. Správna komisia sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu, keď jej bola záležitosť predložená.

38. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje tiež v čl. 20 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

39. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z predloženého spisového materiálu kasačný súd zistil, že z obsahu administratívneho spisu nie je jednoznačne preukázaná existencia určenia príslušnej legislatívy podľa čl. 16 ods. 2 a 3 vykonávacieho nariadenia, keďže administratívny spis obsahuje len list poľskej inštitúcie sociálneho poistenia z 10.03.2014 adresovaný žalobcovi bez oficiálneho prekladu tohto listu. V konkrétnom prípade posudzovanej veci o skutočnostiach zistených na základe kontroly u zamestnávateľa žalobcu bola v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS. Sociálna poisťovňa - ústredie listom zo dňa 10.12.2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS zo dňa 10.10.2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť. Z uvedeného je zrejmé, že medzi Sociálnou poisťovňou a príslušnú inštitúciu sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike na základe koordinačných nariadení ES prebiehala vzájomná spolupráca za účelom zistenia uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k zamestnancom zamestnávateľa - WERPAL, s.r.o., zrejme aj vo vzťahu k žalobcovi - C. A. B., avšak zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis nevyplýva, že medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia aj došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva aj vo vzťahu k uvedenému žalobcovi ako zamestnancovi. Poukazom na záver veľkého senátu v uznesení, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu, je nevyhnutné, aby táto dohoda nebola arbitrárna.

40. Pokiaľ na základe vzájomnej koordinácie medzi Sociálnou poisťovňou a inštitúciou sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve, ktorou uvedené inštitúcie sociálneho zabezpečenia určili uplatniteľnú legislatívu Poľskej republiky, na sociálne poistenie žalobcu ako zamestnancovi zamestnávateľa - WERPAL, s.r.o., ako dotknutej osoby, potom na sociálne poistenie žalobcu sa bude aplikovať príslušná právna úprava Poľskej republiky, určená dohodou, a preto uvedený žalobca bude podliehať pod právomoc príslušnej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Poľskej republiky ako štátu, ktorého legislatíva bola touto dohodou určená. Uvedená skutočnosť potom vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie sociálneho zabezpečenia druhého členského štátu EÚ konať o otázke uplatniteľnosti legislatívy na sociálne poistenie žalobcu ako zamestnancovi zamestnávateľa - WERPAL, s.r.o., keďže uplatniteľnosť príslušnej legislatívy na sociálne poistenie zamestnanca(ov) uvedeného zamestnávateľa bola vyriešená práve na základe dohody uzavretej medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia Slovenskej a Poľskej republiky ako členských štátov Európskej únie.

41. Kasačný súd v zhode s právnym názorom krajského súdu dospel k záveru, že v posudzovanom prípade pre nedostatok skutkových podkladov nebolo možné ustáliť záver o tom, či žalobcovi ako zamestnancovi zamestnávateľa WERPAL, s.r.o., dňom 1.10.2012 nevznikla účasť na sociálnom poistení podľa slovenskej legislatívy do 31.7.2014. Pokiaľ by došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky vo vzťahu k žalobcovi od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, táto skutočnosť by vylúčila právomoc Sociálnej poisťovne ako

inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

42. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť tiež na to, že z doterajšej prieskumnej činnosti zákonnosti rozhodnutí Sociálnej poisťovne v obdobných veciach je pritom známa skutočnosť, že na základe vzájomnej koordinácie medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva vo vzťahu k poľským občanom vykonávajúcich na území Slovenskej republiky obdobnú činnosť ako žalobca.

43. Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich z administratívneho spisu poukazom na závery uvedené vyššie kasačný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej náležite nevychádza z právnej úpravy ustanovenej vo vykonávacom nariadení EÚ v spojení s právnou úpravou ustanovenou v základnom nariadení EÚ, majúce za následok jeho nezákonnosť, z ktorých dôvodov najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu považoval za správny a súladný so zákonom. Z uvedených dôvodov kasačný súd vyhodnotil námietky žalovanej, ktorými v kasačnej sťažnosti namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu podľa § 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p. za nedôvodné. Kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej podľa § 461 S.s.p. zamietol.

44. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní mal úspech, priznal nárok na ich náhradu (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 3 písm. a/ SSP) v skrátanom rozsahu. Kasačný súd znížil nárok žalobcu na náhradu trov konania z dôvodu, že v danej veci ide o tzv. typizované žaloby. V prejednávaných veciach ide o opakované konania (ďalšie napr. 7Sžo/36/2015, 7Sžsk/31/2017, 7Sžsk/50/2018, 7Sžsk/70/2018, 7Sžsk/29/2018), ktoré sú skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcu v predchádzajúcich správnych konaniach. Tomu zodpovedali aj jednotlivé podania právneho zástupcu žalobcu, čo do rozsahu a obsahu. Na druhej strane pri svojom rozhodovaní o náhrade trov konania kasačný súd prihliadol aj na povinnosť právneho zástupcu riadne plniť procesné povinnosti žalobcu, a to najmä dodržiavanie lehôt a pokynov konajúcich súdov. Po zvážení uvedených hľadísk najvyšší súd žalobcom požadovaný nárok na náhradu trov konania znížil a priznal jej nárok na náhradu trov v rozsahu 1/5 majúc za to, že priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcovi v celom rozsahu, by v danom prípade bolo v rozpore s materiálnou spravodlivosťou.

45. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.